

Najczęściej spotykane wady wymowy u dzieci w wieku przedszkolnym

I. Seplenienie (sygmatyzm)

Seplenienie polega na nieprawidłowej artykulacji głosek dentalizowanych: ś, ź, ć, dź; s, z, c, dz; sz, ż, cz, dż. Wadliwa wymowa polegać może na: zastępowaniu głosek jednego szeregu innym np. głoski sz, ż, cz, dż brzmią jak s, z, c, dz, ś, ć, dź (szafa – safa, siafa, sanki – sianki, szanki), deformacji - wtedy mówimy o seplenieniu właściwym, opuszczaniu głoski (lub głosek) w mowie.

Rodzaje seplenienia, które najczęściej występują u dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym:

- międzyzębowe – dziecko wymawia głoski sz, rz, cz, dż, s, z, c, dz z językiem wsuniętym między zęby
- boczne – artykulacja polega na niesymetrycznym ułożeniu całego języka; szczelina nie tworzy się wzdłuż linii środkowej języka, lecz w częściach bocznych, powietrze przepływa jak przy wymowie głoski l
- przyzębowe – przód języka jest ułożony płasko i zbyt mocno przylega do wewnętrznej strony siekaczy; podczas artykulacji nie tworzy się rowek, a powietrze wychodzi szerokim strumieniem; brzmienie głosek jest przytępione, szmer powstający przy dolnych siekaczach jest osłabiony lub w ogóle się nie pojawia

II. Reranie (rotacyzm)

Reranie jest wadą polegającą na nieprawidłowej realizacji głoski r. Wadliwa wymowa polegać może na: opuszczaniu dźwięku, zastępowaniu go innym dźwiękiem lub zniekształceniu - wtedy mamy do czynienia z reraniem właściwym. Głoska ta może być wymawiana jak l, j, rl (rak – jak, lak, rlak), r języczkowe lub jest opuszczana (rak – ak).

III. Mowa bezdźwięczna

Wada ta objawia się brakiem realizacji spółgłosek dźwięcznych i zastępowaniem ich odpowiednimi bezdźwięcznymi, np. b mówione jest jak p, a ż jak sz (słowo żaba w tym zaburzeniu będzie brzmiało jak szapa, woda jak fota, góra - kóra). Nieprawidłowość ta dotyczy 13 głosek: b, bi, d, z, ź, ż, dz, dż, dź, w, wi, g i gi. Mowa bezdźwięczna znajduje również odzwierciedlenie w piśmie w postaci trudnych do eliminowania błędów.

IV. Rynolalia (nosowanie)

Rynolalia polega na mówieniu z nieprawidłowym rezonansem nosowym. Mowa może być w różnym stopniu zniekształcona - od lekkiego nosowania do niewyraźnej, zakłóconej szmerami. Głoski nosowe są wymawiane jak ustne (nosowanie zamknięte) lub odwrotnie - głoski ustne wymawiane są z rezonansem nosowym (nosowanie otwarte)

V. Kappacyzm

Polega na nieprawidłowej wymowie głosek tylnojęzykowych: k, g i czasami także h. Głoski te najczęściej wymawiane są jak: t, d i f - kawa jak tawa, gołąb jak dołąb.

VI. Lambdacyzm (lelanie, łelanie)

Lambdacyzm polega na wadliwym wymawianiu głosek l, ł. Głoska l najczęściej realizowana jest jak j (lala - jaja), głoska ł brzmi jak u albo j (ławka - jawka).

VII. Betacyzm

W wadzie tej zaburzona jest realizacja głoski b - najczęściej głoska brzmi jak w lub j (bałwan - Wałwan, bałwan - wałwan).

Przyczyny wad wymowy:

- zaburzenia słuchu fonematycznego;
- upośledzenie słuchu fizjologicznego
- anatomiczne uszkodzenia narządów mowy;
- słaba sprawność narządów mowy;
- zakłócona sprawność mięśni napinających i przywodzących
- zaniedbania środowiskowe, nieprawidłowe wzorce wymowy;
- nadmierny rygoryzm lub liberalizm co do mowy dziecka;
- niewłaściwa atmosfera rodzinna;
- brak okazji do rozwijania mowy (rozmowy, czytanie książek, oglądanie ilustracji, gry językowe).
- zaniedbania zdrowotne matki w ciąży (niedożywienie, używki);
- uszkodzenia układu nerwowego;
- wady zgryzu i anomalie zębowe;
- opóźnienie rozwoju psychoruchowego,
- przerost trzeciego migdałka;